

HUKUK
ÖZİŞİK
NOTLAR 1996

İDARİ YARGI HUKUKU

BAHAR-FİNAL

0 505 346 19 98

@ozisikhukuknotlar

Bizi Tercih Ettiğin İçin **TEŞEKKÜR EDERİZ**

Tek bildiğim hiçbir şey
bilmediğimdir.

Sokrates

Shopier Mağazamız Üzerinden
2/3/4/6 Taksitle
Alışveriş yapabilirsiniz.

OZISIKHUKUKNOTLAR

Instagram Üzerinden Bizi Takip Edip
Merak Ettikleriniz Hakkında Soru
Sorabilirsiniz Teşekkür Ederiz. !

ve eylemler sebebiyle haklarının ihlal edildiğini düşünen kişiler tarafından açılan tam yargı davaları ya da idari sözleşmelerden kaynaklanan davalardır . Fakat idari sözleşmelerden kaynaklanan davalar her ne kadar idari yargılama usul kanununun ikinci maddesinde ayrı bir dava gibi düzenlenmiş olsa da bunlar ayrı bir dava değildir . Karşımıza iptal ya da tam yargı davası şeklinde çıkmaktadır.

İptal davasına gelmeden önce iptal davasına ilişkin bir müessesenin üzerinde durulması gerekir.

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI KARARI

Geçici koruma müessesesi olduğu söylenilebilir. 1982 Anayasası'nda düzenlenmiştir . Aynı zamanda İdari yargılama usulü kanunu da düzenlenmiştir. 1982 Anayasası'ndan önceki Danıştay kanunların da da düzenlenen bir müessesedir . Fakat daha sonra konunun önemi sebebiyle 1982 Anayasası'nda ayrıca düzenlenmiştir. 125. maddede düzenleme yapılmıştır .

İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve işlemin açık bir biçimde hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulması kararı verilebilir. Yasa koyucu anayasanın 125 . maddesinde bu düzenlemeyi yaptıktan sonra benzer bir düzenleme idari Yargılama usulü kanununun 27. Maddesinde de karşımıza çıkmaktadır.

Yürütmenin durdurulması müessesesine neden ihtiyaç vardır?

Yürütmenin durdurulması geçici bir korumadır. İptal davası ile beraber söz konusu olabilen bir durumdur . Yani iptal davası açılmadan yürütmenin durdurulması talebinde bulunulamaz . Kısaca formülize etmek gerekirse daha sonra verilecek iptal kararının anlamsız hale gelmesini önleyen bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır .

İdari işlemler idare tarafından ya da onlar adına hareket eden özel hukuk kişileri tarafında tesis edilen tek yanlı işlemlerdir. Tek taraflı olarak yapılan icrai nitelikte ve hukuka uygunluk karinesinden yararlanan işlemlerdir. Burada iki hususa dikkat etmemiz gerekir ; idari işlemin icrai olması. İlk inceleme konularından bir tanesi de işlemin kesin ve yürütülebilir olması idi. İdari işlem yapıldığı andan itibaren icraidir. Bunun anlamı şudur; idare hukuku statü hukuku dur . Statü kişilerin hukuki durumudur . İdare dediğimiz cihaz yaptığı işlemlerle sizin statülerinizle oynamaktadır . Bir işlem yaparak sizi statüye yerleştirebilir

ya da bu statüdeki haklarınız üzerinde tasarruflarda bulunabilir ya da sizi statüden çıkarabilir . Örneğin memur ataması memuriyet 657 sayılı kanunda yasa koyucu tarafından düzenlenmiştir . Hakları yükümlülüklerle disiplin cezaları ve benzeri her şey detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. İdare atamayı yaptığında siz bu statüye yerleştiriyorsunuz ya da sizi emekliye sevk ediyor ya da kamu görevlilerinden çıkarıyor . Bu durumda da sizi statüden çıkarmış olur yani sizin hukuki statülerini üzerinde birtakım yetkiler doğurma gücüne sahiptir. İcraîlik hususunda bizi ilgilendiren hukuki statüleri de değişiklik yapmaktır.

Ama şunu da belirtmek gerekir hukuki statüleri de değişiklik yapma olayı halihazırda hemen olması gereken bir durum değildir. Hemen gerçekleşmeyebilir. Ama bunu ileride yapma kapasitesine sahip olması da icrai olarak kabul edilmesi bakımından yeterlidir. Hemen o anda sonucu doğurması gerekmez. Uygulamada zaman zaman örneklerini görürsünüz. Örneğin idare iş yeriniz ile ilgili o an henüz sonuç doğurmayan bir belge yazmıştır. Belge o anda sonuç doğurmayabilir ama sonradan sonuç doğurma ihtimali vardır.

Bunu oldukça geniş yorumlamak gerekir Çünkü icraîliği bu şekilde yorumladığımız da aslında hak arama hürriyeti açısından da son derece olumlu bir durum olmaktadır. Çünkü bu işlemin dava edilebilir olmasını göstermektedir. Eğer icrai değil ise davanın reddi kararı verilir . Halihazırda sonucun hemen de olması gerekmez sonuç o anda olmasa bile bu sonucu doğurma potansiyeline sahip olması işlem bakımından bizim için yeterlidir.

İşlem icrai ise yapıldığı andan itibaren icraîdir yani işlem yapıldığı andan itibaren hukuki sonuç doğurur. İşlem bakımından hukuk alanında doğan sonucun maddi alemde doğuş şekli bizi ilgilendirmez. Bazı işlemler vardır .Örneğin kamu görevlisi hakkında uyarma cezası verdiniz. İşlem icraîdir ,hukuki durumu etkiler ama aynı anda maddi alemdeki sonuçta doğar. İdarenin ekstra işlem yapmasına gerek yoktur fakat her işlem böyle değildir .Örneğin imar Kanunu'na göre yıkım kararı verildi. Burada hukuki anlamda sonuç doğmuştur. Çünkü idarenin gözünde sizin gayrimenkulünüz mevzuata aykırı bir yapı statüsüne bürünmüştür. Burada sonucun maddi alemde ortaya çıkması için idarenin birtakım faaliyetlerde bulunması gereklidir. Gerekli araç ve gereçleri alarak gayrimenkulü yıkacaktır.

Bu resen icra ile ilgili bir durumdur. İdari işlemin icrai olması farklı bir şey resen icra farklı bir şeydir . İcrai olması hukuk dünyasında sonuç doğurabilmek gücü,

resen icra ise hukuk aleminde doğan sonucun maddi aleme yansıması için idarenin birtakım faaliyetlerde bulunması gerekir. Bu da resen icradır.

İdari işlem yapıldığı andan itibaren icraidir yani hukuki sonuç doğurur ya da bu kapasiteye sahiptir ve işlem hukuka uygunluk karinesinden yararlanır. İdare işlemi geri almadığı ya da yargı yeri bu işlemi iptal etmediği sürece bu işlem yürürlüktedir ve hukuka uygunluk kabul edilir. İşlemin hukuka aykırı olduğu açık bir biçimde anlaşılabilir bile bunun önemi yoktur. Öyle bir durumda birtakım korunma mekanizmalarının öngörülmesi gerekir. Örneğin elinizde yıkım kararı var işlem icraidir. Size göre hukuka aykırı olsa bile hukuka uygunluk karinesinden yararlanır. Bu durumda idare bu işlemi uygulamaya devam edecektir. İşleme karşı iptal davası açılır. Yargılama sürecine baktığımızda Türkiye şartlarında belli bir süre alacaktır. Yargının iş yükünü de düşündüğümüzde idare mahkemesi 7 ay sonra iptal kararı verdi. Ama ortada gayrimenkul kalmadı bundan sonra gelen iptal kararının size bir faydası yoktur. İdareden tazminat talep edilebilir ama o işin ayrı bir boyutudur. Daha sonra verilecek iptal kararının anlamsız hale gelmesini önleyecek bir müessese olarak ve kişileri koruya geçici bir koruma yöntemi olarak yürütmenin durdurulması müessesesi öngörülmüştür.

Yürütmeyi durdurma ile beraber davanın sonuna kadar giden süreçte işlemin uygulanmasını askıya almaktadır. Aslında icrai niteliğini askıya almaktadır. Örneğin mahkeme yürütmenin durdurulması kararı verdi. Dava sonucunda da işlemi iptal etti. Burada herhangi bir sıkıntı yoktur. Fakat mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi. Dava sonunda işlemin hukuka aykırı olmadığı ortaya çıktı. Davayı reddetti. Bu durumda ne olacaktır. İcrailik ve uygulanma niteliği askıya alınmış olan yeniden askıdan inecek ve idare tarafından uygulanmaya devam edecektir. Amaç kişileri yargılamada geçen o sürecin olumsuzluklarından korumaktır. Yürütmeyi durdurma tek başına talep edilebilen bir geçici koruma değildir. Bir iptal davası ile beraber talep edilebilir.

Kural olarak işleme karşı iptal davası açılması idari işlemin yürütülmesini durdurmaz. Bunun sebebi idarenin asıl amacının kamu hizmetini yerine getirmek olmasıdır. Yürütmenin durması halinde kamu hizmeti yerine getirilemeyecektir. İşte bu gibi sebeplerle dava açıldığında işlemi yürütmesi durmaz. Fakat bunun istisnaları da vardır.

Örneğin İdari yargılama usul kanununun 27. Maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan düzenlemeye göre;

“ Vergi mahkemelerinde vergi uyuşmazlıklarında doğan davaların açılması tarh edilen vergi resim ve harçlar ile benzeri mali yükümlülüklerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünü tahsil işlemlerini durdurur.”

Bunun dışında çeşitli kanunlar da da yasa koyucu gerekli olduğunu düşündüğü hallerde genel kuralın aksi yönünde bir düzenleme öngörmüş olabilir.

Yürütmenin durdurulmasının şartları nelerdir?

Öncelikle 27 .maddenin 1. Fıkrasına baktığımızda Danıştay'da ve idari mahkemelerde dava açılması dava edilen işlemin yürütmesini durdurmaz. Genel kural bu şekilde ifade edilmiştir .Danıştay veya idari mahkemeler idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulması kararı verilebilir.

Yasa koyucu açık bir biçimde bu şartların birlikte gerçekleşmesi gerektiğini ifade etmiştir . Şunu da belirtmek gerekir ki biz işlemler açısından birtakım ayrımlar yapıyoruz . Olumlu işlem ,olumsuz işlem gibi. Yürütmenin durdurulması bakımından da bir farklılık yoktur .Örneğin olumlu işlem bakımından yürütmenin durdurulması söz konusu olabileceği gibi olumsuz işlem bakımından da yürütmenin durdurulması söz konusu olabilir . Koşullar kümülatiftir yani birlikte gerçekleşmesi gerekir.

İlk şart idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğmasıdır . Telafisi güç veya imkansız zararı yıkım kararı örnek olarak gösterilebilir . Yıkım işlemi gerçekleştikten sonra iptal kararı verseniz bile herhangi bir etkisi olmayacaktır . Bu durumda yalnızca tazminat talep edilebilir bu da işin ayrı bir boyutudur. İşte bu gibi durumlarda somut olayın niteliğine göre telafisi güç veya imkansız zararların ne olduğu yargı yeri tarafında değerlendirilecektir.

Diğer şart ise idari işlemin açık bir biçimde hukuka aykırı olmasıdır. Bu şart aslında müessesenin amacı bakımından eleştirilmektedir . Yürütmenin durdurulması daha sonra verilecek iptal kararını anlamsız hale getirmemek amacıyla vardır . İşlem açık bir biçimde hukuka aykırı ise o zaman zaten iptal kararı verilmelidir . Yani zaten açık bir biçimde hukuka aykırılığı tespit

edebiliyorsanız amaç da yürütmenin durdurulması ile iptal kararının etkisiz hale gelmemesini sağlamak ise o zaman doğrudan iptal kararı verilebilir.

İkinci bir eleştiri ise acaba hakim açıkça hukuka aykırı olduğunu söyleyerek Aslında dava sonundaki kanaatini söylemiş olmaz mı?

O halde bunu açıklayabilmek için bir ara formül bulmak gereklidir .İlk bakışta ki hukuka aykırılık söz konusu olmalıdır. Yürütmenin durdurulması talep edilen işlemlere baktığımızda çok hızlı hareket edilmesi gereken işlemlerdir .

O halde bu çelişkiler içerisinde bu düzenlemeyi nasıl yorumlamak gerekir?

İşlem önüne geldiğinde hemen anlaşılabilir nitelikte bir hukuka aykırılık bulunmalıdır . İhsası Rey konusundaki çekinceleri de dikkate aldığımızda hakim vermiş olduğu yürütmenin durdurulması kararı kendisini bağlanmayacaktır. İdari yargıç olarak yürütmenin durdurulması kararı verilmiş olsa dahi ki işlemi iptal etmeyebilirsiniz yürütmenin durdurulması kararına sonra davayı reddedebilirsiniz. Bu durumda askıdaki işlem yeniden uygulanabilir hale gelmektedir.

Peki yürütmenin durdurulmasında usul ne şekilde olacaktır?

Öncelikle yürütmenin durdurulması için bir iptal davasının açılmış olması gereklidir . Esas karar verinceye kadar yani yargılamanın sonuna kadar her aşamada talep edilebilir . Yani dava dilekçesinde cevap dilekçesinde ya da müstakil yani ek bir dilekçe ile bu talepte bulunulabilir. Davanın başında yürütmenin durdurulması talebinde bulunmayabilirsiniz. Fakat daha sonra durumun şartları bunu gerektirmiş olabilir. Bu durumda müstakil ek bir dilekçe ile yargı yerinden yürütmenin durdurulması talebinde bulunabilirsiniz. Belirttiğimiz gibi yürütmenin durdurulması için mutlaka bir talep bulunmalıdır. Yargı yeri kendiliğinden resen yürütmenin durdurulmasına karar veremez .

Kural olarak yürütmenin durdurulması hakkında karar verebilmek için Davalı idarenin savunmasının alınması ya da savunma sürelerinin geçmesi gereklidir. 16. maddede bu sürelerin ne olduğu belirtilmiştir. 27. Maddenin ikinci Fıkrasına göre Danıştay veya idari mahkemeler idari işlemin uygulanması telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda Davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra yürütmenin

durdurulmasına karar verebilir Fakat bunun istisnaları bulunmaktadır yürütmenin durdurulması Aslında ivedilik taşıyan durumlar da söz konusu olabilir Çok Hızlı ve seri hareket etmeyi gerektiren konularda söz konusu olabilir bu sebeple uygulamada birtakım sorunlar ortaya çıkabilir Çünkü idarenin savunmasını beklemek Epey zaman olabilir 2014 yılında yapılan düzenleme ile beraber bu soruna bir çözüm bulunmuştur savunma alınıncaya kadar yürütmenin durdurulması söz konusu olabilmektedir uygulanmakla etkisi tükenen olan idari işlemlerin yürütülmesi savunma alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere idarenin savunması alınmaksızın da durdurulabilir bu bu düzenlemenin gelmesi ile beraber sorunlar da ortaya çıkmaya başlamıştır.

İlk tartışmalardan Biri uygulanmakla etkisi tükenen işlemlerin ne olduğudur buna ilişkin hiçbir yerde tanım bulunmamaktadır düzenlemenin gerekçesinde de herhangi bir açıklama yapılmamıştır gerekçede sadece yıkım ve sınır dışı işlemleri gibi işlemlerden bahsedilmektedir uygulanmakla etkisi tükenen işlemlerin ne olduğu somut olayın şartlarına göre yarabe yeri tarafından belirlenecektir yıkım kararları okuldan uzaklaştırma kararları ehliyeteye el koyma gibi seri hareket edilmesi gereken işlemler olarak karşımıza çıkabilir

Fakat hangi işlemlerin bu kategorideki işlemler olmadığı yasa koyucu tarafından sayılmıştır kamu görevlileri hakkında tesis edilen atama naklen atama görev ve ünvan değişikliği geçici veya sürekli görevlendirmelere ilişkin işlemler uygulanmakla etkisi tükenen olan işlemlerden sayılmaz bu işlemler bakımından Davacı tarafından yürütmenin durdurulması talep edilirse savunmanın alınması veya savunma suresinin geçmesi gereklidir.

Yürütmenin durdurulması kararlarında idari işlemin hangi gerekçelerle açıkça hukuka aykırı olduğu idari işlemin uygulanması halinde doğacak telafisi güç veya imkansız zararların neler olduğunun belirtilmesi zorunludur yani yürütmenin durdurulması kararının gerekçeli olarak verilmesi gerektiği ifade edilmiştir anayasada benzer bir düzenleme bulunmaktadır

Bu husus önemlidir Çünkü ileride göreceğiniz üzere yürütmenin durdurulması ilişkin verilen kararlara karşı bir itiraz mekanizması öngörülmüştür ne sebeple itiraz edileceğini belirlemek bakımından gerekçe olması önemlidir.

Dava açıldı ve mahkeme yürütmenin durdurulması kararı verdi ama daha sonra yürütmenin durdurulmasını gerektiren bir durumun olmadığına karar verdi. Mahkeme her an vermiş olduğu yürütmenin durdurulması kararını

kaldırabilme yetkisine sahiptir. Bunun dışında dava dilekçesinden ve eklerinden yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığı anlaşılırsa davalı idarenin savunması alınmaksızın da reddedilebilir .

Yürütmenin durdurulması istemli davalarda 16. Maddede yazılı süreler kısaltılabilir. Çünkü ivedi bir durum söz konusudur. Hızlı hareket edilmesi gereken bir süreç olması sebebiyle tebligatın memur eliyle yapılmasına da karar verilebilir. Yürütmenin durdurulması şartları ortadan kalkarsa davalının talebi üzerine veya resen mahkeme vermiş olduğu yürütmenin durdurulması kararını kaldırabilme yetkisine sahiptir.

27. Maddenin 8. Fıkrasına baktığımızda yürütmenin durdurulması kararı verilen dava dosyaları öncelikle incelenir ve karara bağlanır.

27. Maddenin 9. Fıkrasına baktığımızda ise yürütmenin durdurulmasına ilişkin Verilen kararlar 15 gün içerisinde yazılır ve imzalanır. Bu süre düzenleyici nitelikteki bir süredir kurumun faaliyetlerini seri ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesi için öngörülmüş olan sürelerdir.

Örneğin yürütmeyi durdurma talebinde bulunduğunuz yürütmeyi durdurma talebiniz de idari yargı yeri tarafından reddedildi . Aynı sebebe dayanarak ikinci kez yürütmeyi durdurma talebinde bulunamazsınız ama hukuki gerekçeleriniz ve şartlar değişmişse ve yeni durumlar ortaya çıkmışsa farklı sebeplere dayanarak yürütmeyi durdurma talebinde bulunmanız söz konusu olabilecektir. Burada yasaklanan husus aynı sebeplere dayanarak ikinci kez yürütmeyi durdurma talebinde bulunulmalıdır.

Tek bir işlem bakımından idari dava açılmışsa yürütmenin durdurulması talebi açısından durum daha basit olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat bazen bildiğiniz gibi 5. madde söz konusu olabilir. Belli koşulların oluşması halinde birden çok işleme tek dilekçe ile dava açılabilir. Bu durumda mahkeme davacının talebi çerçevesinde işlemlerin bir kısmını yürütmesinin durdurabilir. bir kısmı hakkında kısmı yürütmeyi durdurma kararı verebilir. Yani birden çok işlemin dava edilmesi halinde işlemlerin bir kısmı bakımından yürütmenin durdurulması kararı verilmesi söz konusu olabilecektir.

Bir diğer husus ise yürütmenin durdurulması kararlarının teminat karşılığında verilmesidir . Bu düzenlemenin ön görülmesinin sebebi eğer işlemin yürütülmesi durdurulursa idarenin işlemi uygulayamaması sebebiyle bir zarar ortaya çıkarsa onu karşılamaya yönelik olan bir düzenlemedir. Ama istisnai

olarak uygulandığını belirtmek isterim. Çünkü dersin en başında ifade ettiğim gibi yargılama giderleri doğrudan hak arama hürriyeti ile ilgilidir .Teminat dışında genel olarak da ifade etmek gerekirse dava açılırken birtakım harçlar alınmaktadır. Özellikle akçeli davalar söz konusu olduğunda çok yüksek meblağlarda ortaya çıkabilmektedir . Bu harcı veremezsiniz Hak arama hürriyetiniz kısıtlanmış oluyor.

Teminata da benzer bir durum söz konusudur .Hak arama hürriyetinin belirli bir miktarın yatırılmasına bağlanmış oluyorsunuz . Dolayısı ile uygulamada istisnai olarak kullanıldığını belirtmek gerekiyor.

Bu kararın verilmesi sonucunda ne olacaktır?

Bu durumda 28 maddeye gidilmesi gereklidir. 28 .madde kararların sonuçları başlığı altında düzenlenmiştir. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve Vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarına karşı gecikmeksizin işlem tesis etmeye ve eylemde bulunmaya mecburdur. Burada ikili bir ayrım söz konusudur . Esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlar esasa ilişkin kararlar davanın iptali davası ya da Tam yargı davası sonucunda verilecek kararlardır.

İdareye tebliğ tarihinden itibaren 30 günlük bir süre öngörülmüştür . Verilen 30 günlük süre idareye için verilmiş bir süre değildir . İdarenin bazı durumlarda kararları uygulayabilmesi için başka işlemler yapması ya da eylemde bulunması gereklidir ama tereddütsüz olan şudur; gecikmeksizin bunu yapması gereklidir. Yani idare bakımından minimum süre ne ise o süre içerisinde yapılması gereklidir . İdare verilen 30 günlük süre gerekli işlemleri ve eylemleri yapması için verilmiştir .30 günlük süre idarenin bir işlem veya eylem yapması için verilen maksimum süredir. Örneğin 5 gün içerisinde yapılabilir bir işlem bekletilerek 29 günde yapılmış ise bu durumda bir zarar ortaya çıkarsa bu zarar idare eden talep edilebilecektir.

İdare bu gereklilikleri yerine getirmemezse mali cezai veya idari ve siyasi sorumluluğu söz konusu olabilir.

İdare ne zaman yargı kararlarını yerine getirmemiş olur?

Bu da çok çeşitli hallerde karşımıza çıkabilir. Örneğin idare açıkça karar yerine getirmeyebilir ya da mesela iptal davası bakımından etkisizleştirme yönelik işlemler yapabilir . Kamu görevlisi görevden alınmış dava açmış ve

Notun Devamı İçin ...

ozisikhukuknotlar ▾

72
gönderi

9.897
takipçi

2.398
takip

☆ ÖZİŞİK KIRTASIYE ☆
Hukuk Hizmeti
⚖️ **Hukuk Fakültesi Ders Notları Bilgi & Sipariş** ⚖️
💎 DM & Whatsapp 💎
🔻 🔻 **Shopier Magaza Siparis Linki** 🔻 🔻
🔗 shopier.com/Ozisikkirtasiye

**DERS NOTLARINI
SİPARİŞİ İÇİN
ULAŞABİLİRSİNİZ**